

Universitätsbibliothek Paderborn

Unius Necessarii pars ...

Ubi agitur De Effectibus - qui primi, ac per sese ex notitia Dei consequuntur: De Æstimatione nimirum, in qua habendum, deque ardore, quo amandum est illud incomparabile objectum

Rogacci, Benedetto

Pragae, 1721

Cap. IX. Curandum esse, ut noster erga Deum amor sit jucundus, hilaris, & confidens, qualis solet esse erga amicum, aut patrem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54508](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54508)

CAPUT IX.

Curandum esse, ut noster erga DEUM amor sit jucundus, hilaris, & confidens, qualis solet esse erga amicum, aut patrem.

Apienter pronuntiatum à veteri Poëta est: (Ov. 3. Metam.) Non convenire amori cum majestate. Exuat supercilium, & Principi patrem misceat, oportet, qui amari filiorum ritu à subditis vult. Si semper authoritatis suæ pondere eos premat, nunquam, nisi dominantis vultu aspiciat, nunquam sibi adstare, nisi famulari cum submissione patitur; timeri quidem, & observari ab iis poterit; impensè, flagrantèrque amari non poterit. Hinc adeò usitatum, & solenne multis Ducibus fuit, quò militum sibi animos arctiori benevolentia devincirent; omni fastu abdicato, conrubernaliu ritu cum iis agere, & ad intimam omnem familiaritatem, & tantum non æqualitatem descendere. Qualem inter alios Cnejum Pompejum Cicero exhibet, adeò in congressibus humanum, & comem; (Or. de Leg. Mau.) *Ut is, qui dignitate Principibus exellebat,*

fa-

facilitate par infimis esse videretur. At si Principum quisquam hac ingenii, animique benignitate erga subditos fuit; altissimus totius universitatis Dominator quàm maximè est: volensque à nostra humilitate intimè amari, non tantum permittit, verum etiam ex animo cupit, ut salvis observantiæ sibi debitæ legibus eam cæteroqui inter agendum cum ipso familiaritatem usurpemus, qua quilibet cum veteri amico, & sodali, vel filius cum indulgentissimo parente uti solet.

2. Et verò ullane supremus ille mundi Arbiter luculentiora exhibere nobis poterat sui hujusce animi documenta, quàm quæ per inauditam quamdam benignitatem toties exhibuit, assidueque exhibet? Ultimæ popularitatis significationes, ad quas Principum quisquam sese possit demittere, sunt, quantum animo assequor, si externo quovis fortunæ apparatu deposito plebeji hominis habitum induat, solus, & sinè ullis stipatoribus infimorum civium domos subeat, agat, deambulet, epuletur cum ipsis, non aliter, quàm si ex ipsorum numero unus foret, fratres, sodalesque eos appellet, nec iisdem nominibus compelli ab iis dedignetur. At numquid non hoc prorsus pacto cælestis se Dominus erga

nos gessit? Nónne obtectis pannofo servi
 fchemate Divinitatis fulgoribus ex altissimo
 suo folio in ima terrarum descendit, morta-
 lem hìc vitam non uno, alteróve tantum die,
 sed triginta tribus ipsis annis nobiscum actu-
 rus: quin imò neque in immortalem suam
 regiam reversus, pudori sibi ducit, ignobile
 nostræ carnis indumentum gestare: pergit-
 que etiamnum inter nos hìc morari; *omnibus*
diebus usque ad consummationem sæculi, abjecti-
 orem humano habitum, panis nempe imagi-
 nem præferens: & sub vili adeò specie non
 domos duntaxat, sed ipsamet viscera contem-
 ptissimi cujusque homuncionis subire, factus
 inauditæ familiaritatis prodigio nedum ho-
 mo, sed hominum cibus. Neque his omni-
 bus suæ satís indulgentiæ factum existimans,
 nè infinitæ majestatis suæ species nostram hu-
 militatem servili terrore à se arceret; quibus
 exquisitissimis loquendi formulis suam erga
 nos charitatem exprimere, & animos nobis
 facere ad liberi amoris fiduciam omisit? Nón-
 ne illum in Proverbiis audimus, dicentem:
 (c. 8.) *Deliciæ meæ esse cum filiis hominum?*
 Nónne per Isaiam pollicetur, nunquam fore,
 ut nostri obliviscatur. (c. 49.) *Numquid obli-*
visci potest mulier infantem suum, ut non mise-
rea-

reatur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego non obliviscar tui: addens præterea, delicias se nobis facturum iis similes, quas facere suis matres infantulis solent: (c. 66.) Ad ubera portabimini, & super genua blandientur vobis. Quomodo si cui mater blandiatur; ita ego consolabor vos. Nonne dilecti sui discipuli verbis testatur, nequaquam pro servis nos apud se esse, quales cæteroqui naturâ sumus: Jam non dicam vos servos; sed pro amicis, vos autem dixi amicos: imò etiam pro filiis, Videte, qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii DEI nominemur, & simus? (Evang. c. 15. Ep. 1. c. 3) An non demum in D. Matthæi Euangelio jubet se à nobis cum eo agere incipientibus statim Patrem vocari, (c. 6.) Sic ergo vos orabitis; Pater noster, qui es in cælis. Quod tantæ familiaritatis nomen, prout S. Cyprianus observat, (De Orat. Dom.) Nemo nostrum in oratione ausus esset attingere, nisi ipse nobis sic permisisset orare. Quanquam parùm adhuc visum ipsi est, Patrem se à nobis vocitari; sed vult insuper, ut ejusmodi nomen sibi tribuamus cum ea simplicitate, & confidentia, qua pueruli etiamnum balbutientes proferre illud inter loquendum cum suis patribus solent. Ità sanè interpretatur Theodoretus illa D. Pauli verba

ba

ba ad Romanos: (c. 8.) *Non enim accepistis spiritum servitutis, sed spiritum adoptionis, in quo clamamus, Abba Pater.* Abba siquidem in sermone Syriaco Patrem denotat, sed puerili more prolatum, ceu *Tata* apud Latinos: ut proinde, dicens Apostolus, nos à Spiritu sancto incitari ad compellendum DEUM hac voce, *Abba Pater*; non aliud juxta prædicti Authoris explicationem innuat, quàm incitari ad DEUM, auidacula, & simplici puerorum libertate, Patrem vocandum. (*In Ep. ad Rom.*) *Adjecit Abba, ostendens libertatem dicendi.* *Pueri enim majori libertate utentes apud patres frequentius ad eo ea voce utuntur.* Et post hæc à DEO nobis præbita amoris usque ad eò non efficacis duntaxat, sed & suavis, ac teneri monumenta, erit adhuc, qui timeat, nè ille servili potius cum trepidatione, quàm confidenti, amicæque cum libertate agi secum ab hominibus velit? Certè, cum filiorum, & amicorum in numero nos habere se prædicet, Patérque à nobis, imò & *Abba Pater* appellari gaudeat; dubium esse nemini potest, quin fiduciam hujusmodi nominum propriam peculiari approbet modo, & gratissimam habeat.

3. Idque novo adhuc argumento confirmatur validius. Quia, si quæ in contrarium

sup-

suppeteret ratio ; hæc vel unica , vel potissima videtur fore , quòd per nostram hujusmodi familiaritatem vilescere , aut minui saltem posset creatâ omni infinite augustior , supremi imperatoris majestas. Qua de causa terreni Principes haud solent ad promiscuam cum vulgo consuetudinem se demittere , neque liberam subditis facultatem dare secum familiarius agendi : imò si eorum fors quispiam ultrò sibi illam sumat , iniquo animo audaciam hanc ferunt : & meminisse hominem submissionis debitæ jubent. Quemadmodum fecisse Augustus Cæsar traditur , cùm à nescio quo civium invitatus ad cœnam , sed parcè admodum , & apparatu , qui sodali potius conveniret , quàm Cæsari , acceptus fuisset , dicens illi in digressu , (*Macr. L. 2. Saturn. c. 4.*) *Nesciebam , me tibi adeò familiarem esse.* Ut de Septimio Severo interim taceam : (*Spart. in Severo.*) qui , antequam ad imperii culmen conscenderet , Legatus in Africa , quòd vetus quidam suus familiaris , sed plebejus , de nova amici dignitate gestiens ; ad amplexandum eum cucurrisset , ægrè adeò ingenuam illam hominis simplicitatem tulit , ut protinus virgis cædi illum jussit , præcone interim clamante , condiscant hinc plebeji homines , re-

ve-

verentiùs deinceps cum populi Romani Legato agere. Sed prædicta ratio nihil loci, viriùmque in DEO habet. Si enim terrarum Domini peculiarem aliquam exigere à vulgo in exteriori secum consuetudine reverentiam solent, indè id provenit, quòd eorum magnitudo, & potestas, utpote adventitia, fundamento admodum fragili nititur, pluribùsque ad retinendam subjectorum venerationem adminiculis eget. Cùm cælestis, æternique Regnatoris majestas, ceu finitum omnem modum prætergreditur, nec alibi, quàm in ipsamet divina sua essentia consistit; sic extratimoris aleam sit, nè per quamcunque erga subjectos sui acclinationem decrescat. *Possum cum eo conversari*, scribit D. Teresia, (*In Rel. vit. c. 33.*) *tanquam cum amico, etiamsi revera sit Dominus.* Novi enim, haudquaquam ex illorum numero eum esse, quos hìc compellamus Dominos, quique totam suam dominationem in factitia quadam, & extrinsecus accersita autoritate constituunt. O Rex gloriæ, & Domine dominantium, sat liquidò apparet, regnum tuum nullis statuminum, asserùmque fulzurus suam firmitatem debere. Haud opus tibi est Aulicorum deducentium, & stipantium pompâ, ut Regem te prodas. Cùm terrenos contra Principes, qui solos, & absque con-

sue-

suetis satellitibus viderit, agnoscere pro Principibus nequeat, utpote nihil per se habentes, unde supra reliquorum hominum vulgus emineant. Quare ascititius hujusmodi apparatus, & authoritatis adminiculis egent, nulla alioqui in aestimatione apud intuentes futuri, ceu nullam ex naturæ suæ privilegio peculiarem potentiam & dignitatem sortiti. Imò tantum à vero abest, DEUM, quia infinito dignitatis, potentiæ, & magnitudinis intervallo creatas res omnes excedit; congruentiorem indè causam habere, humanum genus à familiari secum consuetudine arcendi; ut hoc ipso nomine videatur ad intima quæque secum commercia illud posse tutius admittere. Cùm juxta verissimam Plinii observationem, quantò quisque Princeps imperii amplitudine, & potentiâ plùs eminet, tantò minùs adeat periculum suæ apud subditos minuendæ authoritatis, si se illis, sibique illos populari affabilitate quodammodo misceat. (In Paneg.) Nam, cui nihil ad augendum fastigium superest, hic uno modo crescere potest, si se ipse submittat, securus magnitudinis suæ. Neque enim ab ullo periculo fortuna Principum longiùs abest, quàm ab humilitate. Unde etiam videmus, ceu à Dione additur, supremos populorum Rectores, ac Dominos minùs indignari, si quis fortè ex præ-

præscriptis in aula reverentiæ, officiique ritibus, non adeò scrupulosè observatus secum fuerit; quàm offendi propterea, & in contumeliæ suæ loco accipere idem, soleant eorum ministri. *Qui enim* (ità memoratus Scriptor) *dignitate propria eminent, neque salutationes istas ab aliis requirunt; neque omissas vitio vertunt, gnari, non id ex contemptu sui fieri. At, qui ascititiis ornamentis utuntur, summopere ea, tanquam ad perfectionem suæ dignitatis necessaria, desiderant: ac, nisi consequantur, tanquam probro, incuriâque affecti commoventur. Quare magis ejusmodi homines, quàm ipsi ferè Imperatores sunt observandi. Nam apud hos virtutis locò habetur delictorum gratiam facere: apud illos verò, si quid delinquitur, imbecillitatem suam arguere creditur, faceréque ad firmandam potentie opinionem, si ulciscantur. (L. 58.)*

4. Denique nemo ibit inficias, gratum DEO esse, si eo secum modo agamus, qui nos maximè idoneos reddit ad perfectam ipsi exhibendam servitutem: cùm nihil ille aliud in mundi administratione, omnibusque suis operibus spectet, nisi suam gloriam, hominumque utilitatem, quæ ambo præstitus à nobis ei famulatus inseparabiliter continet. Atqui, si certissimè apud omnes id constat, cer-

certissimè itè m constet, necesse est, non posse DEO displicere, imò acceptam inprimis esse nostram hanc, de qua loquimur, familiarem, atque amicam cum eo conversandi rationem: quando neque DEI famulatus alibi magis positus, quàm in amore DEI est; neque alio nos pacto aptiores ad eum intimè amandum, quàm familiari, atque amica cum eo consuetudine efficimur. Et ad primæ quidem propositionis evidentiam satis est recordari, quæ in præcedenti capite de amoris natura universè statuimus: nempe hunc consistere in suavi quadam propensione animi erga objectum amatum, qualis est rerum sensu carentium propensio erga suum bonum, putà corporū gravium erga mundi centrum: adeò ut, quemadmodum hæc minimè patitur corpora gravia, sive uspiam extra mundi centrum quiescere, sive ad alium quemquam terminum ferri, sed assiduis impulsibus eò versùs illa urget; sic amor, ubi positus animâ est, illiusque dominatum obtinet, neutiquam ei jam permittit sive intrà se ipsam quiescere, sive aliorsum, quàm erga bonum à se amatum moveri; sed ad hoc suum quasi centrum eam assiduè, omnèsque illius motus impellit. Quæ convenientia, & proportione observata, sci-

N

tè

tè Augustinus & amorem vocavit pondus animæ, scribens: *Pondus meum amor meus: eo feror, quocunque feror; & pondus amorem corporum, addens: Amores corporum momenta sunt ponderum. Ità enim corpus pondere, sicut animus amore fertur, quocunque fertur: (L. II. de Civ. c. 28.)* Hoc siquidem posito æquè manifestum fit, haud posse nos melius nostro Conditori, quàm eum amando servire; ac manifestè perspicitur, neque meliorem aliam nobis esse illi serviendi rationem, quàm si omnes nostrorum animorum motus ad eum dirigamus; neque ab ullo hoc exactiùs, quàm à vero, intimòque illius amatore præstari. Nichil itaque ultrà mihi obstat, quo minùs extra omne dubium cum Hugone Victorino concludam: *DEO servire, DEUM diligere est, & qui non diligit, non servit: & qui diligit, servit: & qui parùm diligit, parùm servit: & qui multùm diligit, multùm servit. (Serm. 88.)*

5. Jam verò ad fovendum, augendùmque hunc amorem, nempe hanc totius animæ, & omnium illius motuum collineationem in DEUM, ubi summa consistit divini famulatus perfectio, liberalem fiduciam, quàm humilem metum plùs facere; veritas est nihilo priori minùs clara, & oculis patens. Cui enim du-

dubium esse possit, quin & propriissima amoris qualitas sit, libenter cum amato agere; & libentius unusquisque cum eo agat, quicum familiaritas sibi intercedat, quàm cum eo, quem revereri, ac timere tantummodo cogitur? Nemo certè oblectamenti locò ducit, assiduè versari coram Principe, rigido obsequii exactore, quique neminem ferat sibi adesse, nisi fronte submissa, & toto corpore ad humilem reverentiam composito. Quin imò servilis ille corporis, animique habitus, & violenta sese perpetuò circumspiciendi necessitas gravis adeò humanæ libertati accidit, ut tolerari diu nequeat. Cùm contrà Principis alterius consuetudo, qui se nobis familiarem exhibeat, & nostra secum familiaritate gaudet, prorogari ad solidos dies, nedum sinè tædio, sed & jucundè, ac delectabiliter possit. Quapropter, si aliquis nunquam DEUM sibi aliter repræsentet, quàm ut infinitæ magnitudinis Dominum, & præ quo non ipse duntaxat, sed omnis quoque rerum creaturarum universitas longè quid minùs, contemptiusque atomo sit; nã tantæ majestatis terror, affectus parùm suapte natura delectabilis, remoræ ipsi potius, quàm invitamento erit ad eum sibi assiduè præsentem habendum,

illiúsque consuetudinem suaviter, ceu amantium mos est, toto die producendam. Secus omnino, atque alteri usuveniet, qui concipere DEUM animo soleat, tanquam Dominum, infinitæ quidem majestatis, & potentiaë, sed & prodigiosa adeò, immensaëque benignitatis, ut nos abjectissima cæteroqui capita, & repentes humi vermiculos, filiorum in numero habeat, próque vero Patre à nobis haberi velit. Nempe hic, quantò digniorem summa omni veneratione, ac reverentia DEUM esse perspiciet, tantò suaviorem illius præsentiam, consuetudinémque experietur, ceu quæ in memoriam ei revocabit, tantum totius universitatis Dominum suum esse amicum, & Patrem. Ac proinde níl laboris, molestiaëque, imò plurimum voluptatis reperiet in continuanda per totum diem illius memoria: nec aliter ad orationem se conferet, quam si ad amicum vocaretur, & miræ jucunditatis colloquium. Quia scilicet, prout verissimè ait D. Augustinus, vel quicumque alius composuit *Manuale*, ipsius nomini vulgò adscriptum, (c. 19. & 20.) *Qui amat, fiducialiter accedit ad DEUM: DEUM familiariter percontatur, consultátque de omni re. Amor dat familiaritatem, familiaritas ausum, ausus gustum.* Quid plu.

plura? Adeò ad quamcunque personam amandam necessarium videtur aliquid confidentiæ, & libertatis cum ea habere; ut D. Petrus Chrysologus nullum esse amori locum affirmet in corde, quod nimius occupaverit timor: (*Serm. 147.*) *Amare non potest, qui satis timet.* Quapropter cum haud facilè amari intimo ex corde, ac medullitus queat, qui offuso nimix majestatis terrore cor nobis adstringit; concludi tandem potest, DEUM, sicuti teste D. Laurentio Justiniano, (*De Disc. & Perf. Mon. Con. c. 16.*) nostro magis amore, quàm timore delectatur; (*semper enim omnipotenti DEO magis complacuit amari, quàm timeri*) ità plus probare, si ad eum cum hilari filiorum confidentia, & libertate, quàm si cum servili anxietate, & submissione accedamus. Quæ veritas usque adeò certa apud Apostolum est, ut non contentus prolato superius à nobis loco eam affirmasse, scribens Romanis: *Non enim accepistis spiritum servitutis in timore, sed spiritum adoptionis, in quo clamamus, Abba Pater;* contestatam rursus velit in secunda ad Timotheum epistola his verbis: *Non enim dedit nobis Dominus spiritum timoris, sed virtutis, & dilectionis.* (*c. I.*)

6. Unum id solummodo quæri posse hic à quopiam videtur, num prædicta scilicet ratio familiariter, amicéque agendi cum DEO, quam adeò esse, & ipsi acceptam, & nobis utilem vidimus, ab omnibus promiscuè usurpanda sit; an iis tantùm conveniat, qui non mediocres in virtutis curriculo progressus jam fecerint? Qua super re nullum nihi occurrit expeditius, certiùsque responsum, quàm omnes laudabiliter affectaturos eam esse, qui capaces tum illius usurpandæ, tum spiritualis fructûs capiendi ex ea sint. Ubi primùm capacitatem illius usurpandæ requiro: nam, qui per exiguâ DEI notitiâ instructus foret, animamque vana æstimatione, & immodica cupiditate rerum terrenarum occupatam haberet; dubitari à nemine potest, quin ob ejusmodi impedimenta minimè aptus esset, ceu ad DEUM intimè amandum, sic ad illam familiariter, fidentérque cum eo agendi rationem, quæ non nisi intimè amantium est propria. Adde præterea, opus esse habilitate ad interiorum animi frugem ex ea referendam. Si quis enim nondum firmas radices in profunda sui nihili, extremæque suæ coram DEO vitalitatis cognitione jecisset, nec mortiferum quodvis crimen adeò supra omnia præsentia

vitæ mala horreret, ut nullius à longo pri-
dem tempore admissi conscientiam morderetur,
næ illi necesse esset, talia spiritalis vitæ in-
strumenta, & præsidia sibi prius comparare:
alioquin locò percipiendi ex amica, & famili-
ari cum DEO consuetudine utilitates illius
propriæ; noxia indè potius referret levitatis,
fastûs, socordia, similiûmque animi pestium
fomenta; in peccandi pericula temere se con-
jiciens, præ se alios parvi æstimans, solidarum
virtutum exercitationem negligens, neque il-
lam familiari suo erga DEUM amori reveren-
tiam conjungens, quam à familiari vel amico-
rum mortalium, & naturâ invicem parium
consuetudine nunquam separari vult Tullius,
exigens ab iis, ut *non solum inter se diligant sed
etiam vereantur.* (De Amic.)

7. Cæterum, ubi id genus conditiones
non desunt, sed aliquis & à lethalibus noxis
procul se habet, & leviores itè studet vitare,
& pravis affectionibus subigendis, necessari-
isque virtutibus sibi comparandis operam na-
vat, & persuasissimum habet, nihil se præ
DEO esse, nihilque sinè gratuita, & assidua o-
pe illius posse; ubi, dico, talis quispiam est,
& ità secundum ordinariam vivendi rationem
compositus; non video, cur ex Christianæ

humilitatis impulsu, & suarum imperfectio-
 num conscientia familiarem, atque amicam
 eum DEO conjunctionem refugere potius
 debeat, quàm ob fructus sibi indè proventu-
 ros appetere. Nisi fortè quis dicat, pertine-
 re ad Christianam humilitatem, ut illius pro-
 fessores divina etiam munera, & spiritualia
 sua emolumenta repudient. Quod ubi ad-
 mittetur, laudabilius jam erit, si unusquisque
 nulla interioris suæ utilitatis ratione habita à
 sanctissimo Christi corpore manducando,
 quantum licet, abstineat: veluti à familiarita-
 tis specimine, quo nullum edi inusitatum ma-
 gis vel erga conjunctissimos hominum potest,
 quóque erga DEUM uti ultra omnem confi-
 dentiam, atque audaciam videatur. At cui
 unquam inter Theologicæ, seu scholasticæ,
 seu mysticæ Authores talem promulgare hu-
 militatis regulam in mentem venit? Satis esto
 audire, quid visum de ea sit S. Terefiæ, infi-
 gni adeò rerum asceticarum magistræ. *Omit-
 tantur*, ait illa, (*In Iiin. Perf. c. 28.*) *verecun-
 diæ quidam sensus, quos nonnulli esse humilitatis
 putant: cum ramen hæc non consistat in regis mu-
 neribus repudiandis, sed in agnoscendo illa esse li-
 beralitatem gratuitam, neque nostris meritis debi-
 tam. Lepidum enim verò humilitatis genus: ha-*

bere me domi supremum cæli, terrarumque Imperatorem, qui eò accessit, ut sua mihi dona impertiret, seque mecum oblectaret: nec modestiæ causâ velle ei respondere, cumque eo conversari. & quæ largitur, accipere. Ne curæ vobis sit, filia, ita esse humiles: sed agite cum illo, veluti cum parente, cum fratre, cum hero, & cum sponso. Cur nam esse fatuæ velitis? Poscite ab ipso, ut stet patris vobiscum, & cum vester sponsus sit, tanquam sponsas vos tractet.

8. Præterea, si novus ille humilitatis canon legitimam vim obtineret, non rudes, ac novitii solummodo, sed veterani insuper, & consummatissimi quique sanctioris vitæ cultores procul ab omni amicæ familiaritatis ausu non aliter, quàm timida, servilique cum reverentia DEO famulari deberent: cum ipsi quoque nihilo prioribus minùs esse humiles debeant, minùsque dignos se credere, qui cum summa cælestis Domini majestate confiderent, amicéque agant. Libet itaque argumentari in hunc modum: Vel ad familiarem cum DEO consuetudinem necessariò requiritur, dignum eâ usurpandâ per se hominem esse; vel satis est, illius usum omnibus, qui ad spiritualem indè fructum percipiendum habiles sunt, esto cæteroqui immerentibus, & mi-

nimè dignis à divina bonitate permitti. Si prima pars verior videtur, nemo hominum, licèt sanctissimus, imò neque ullus vel supremi Chori Angelus, citra summam temeritatem affectare illam poterit. Sin alteram potiùs admittamus, cuiuslibet, dummodo majorem indè animi frugem se colligere experiantur, nedum extra omnem arrogantiae notam, sed & magna cum prudentiae laude ea uti licebit. Cùm nequeat DEUS pro minori erga se reverentia ducere, quod ad ampliorem nostram utilitatem conducit: ceu & supra jam statuimus; & illis confirmatur, quæ in Concilio Ephesino pronuntiata sunt, gravissimis verbis: (*Ap. S. Th. p. 3. qu. 51. a. 1. ad 3.*) *Nihil horum, quæ salvant hominem, injuriam facit DEO: Nihil putat injuriam DEUS, quod est occasio salutis hominibus.* Vel hoc alio pacto eandem argumentationem instituo. Amicum, & familiare commercium cum DEO nemini tu esse permittendum contendis, nisi hominibus ad eximiam sanctitatem provec̄tis. Cur, rogo, hisce solis? nullam certè aliam potes causam proferre, nisi quia ipsi tantùm vel capaces indè proficiendi, vel digni eo utendi sint. Atqui si primum dicis, non de summa, sed de quavis capacitate intelligens, temere id dicis,
&

& D. Bernardum palàm contradicentem tibi
 habes, qui Salomonis Cantica exponens, *O-*
mnem animam, docet, *licèt oneratam vitiis, ir-*
retitam peccatis, luto hærentem in se advertere pos-
se, non modò unde respirare in spem misericordiæ
queat, sed & unde aspirare audeat ad nuptias Ver-
bi cum DEO inire fœdus societatis non trepidet,
suave amoris jugum cum Rege Angelorum ducere
non vereatur. (*Serm. 83*) Si verò posteriori
 causæ inniteris, ex opinione tua sequitur, o-
 pus esse, ut qui amici, filiique ritu conversa-
 ri cum DEO vult, ità priùs apud se statuatur, ego
 jam abunde in sanctimonia profeci, dignus-
 que sum, qui liberiùs, & confidentiùs cum
 DEO agam. Quod iudicium, non video,
 qui excusari ab arrogancia possit: cum illud
 concipiens non aliunde, quàm ex suis meritis
 audendi fiduciam sumat: saltèm multò minùs
 humile, ac modestum eo iudicio videtur,
 quod ab hominibus etiamnum imperfectæ
 virtutis concipiendum esse ego affirmo, quan-
 do ad DEUM propiùs accedunt; nempe ut
 intrà se dicant; tanta est DEI magnitudo, &
 mea coram eo vilitas, ut indignus sim vel ocu-
 los ad eum intuendum tollere, ósque ad lo-
 quendum cum ipso aperire; nedum Patrem
 vocare, & tanquam cum tali jucundam con-
 suetudinem instituere. Quia tamen & mul-
 tum

tum mihi hoc conferre ad spiritualem profectum experior; & ipse pro ineffabili sua benignitate, ut secum sic agam, permittit, nolo cum animi detrimento illius dona respuere. Tantum igitur à vero abest, eos, qui mediocriter in sanctiori vita profecerunt, minus reverentiæ, ac submissionis præferre, dum ita animo comparati familiariter DEO adhærent, ut eam potius carere dicendi essent, qui supremas sanctimoniam metas assecuti jam videntur, si illius familiaritatis privilegiū sibi unis convenire arbitrarentur: quippe qui usurpandi illud causam non ut priores ex sola cælestis Patris indulgentia, sed ex propriæ virtutis suæ merito ducerent. Veluti ex duobus, quorum alter indignum se cæteroqui ob sua crimina tanto munere existimans octavo quovis die ad sacram Eucharistiam, tanquam ad cæleste sui animi medicamentum accedit; alter verò, ut ad eam dignè accedat, non nisi semel toto anno id facere audet; primum illum remotiorem ab omni arrogantiam specie, quam hunc alterum, Cassianus censet. Cujus doctrinam, quia ad præsentis rei declarationem plurimum facit; juvat hinc paulò fusiùs ipsimet illius verbis attexere. *Nec tamen* (ita apud ipsum Abbas Theonas pronuntiat) *ex eo*
de-

debemus nos à Dominica communione suspendere, quia nos agnoscimus peccatores: sed ad eam magis est propter animæ medicinam, & purificationem spiritûs avidè festinandum: verumtamen ea humilitate mentis, ac fide, ut indignos nos tantæ gratiæ perceptione judicantes, remedia potiùs nostris vulneribus expetamus. Alioquin nè anniversaria quidem dignè est præsumenda communio: ut quidam faciunt, qui ità Sacramentorum dignitatem, ac meritum metiuntur; ut æstiment, ea non nisi Sanctos, atque immaculatos debere præsumere: & non potiùs, ut Sanctos, mundosque nos sua participatione perficiant. Qui profectò majorem arrogantæ præsumptionem, quam declinare sibi videntur, incurrunt: quia vel tunc, cum ea percipiunt, dignos se eorum perceptione dijudicant. Multò enim justius est, ut cum hac cordis humilitate, qua credimus, & fatemur, illa sacrosancta Mysteria nunquam pro meritis nos posse contingere, singulis ea diebus Dominicis ob remedium nostrarum ægritudinum præsumamus; quàm ut vana persuasione cordis elati, vel post annum dignos eorum participio nos esse credamus. (Coll. 23. c. ult.)

9. Moneo postremùm, ad præcavendas dæmonis fraudes necessarium videri, ut nemo sive ordinariæ, sive eximiæ virtutis inter suavem hanc intimi amoris cum DEO necessitudi-

dinem eorum obliviscatur, quæ ad humilem, abjectamque de se ipso opinionem faciunt: nimirum se hominem esse, inera DEI bonitate è nihilo eductum, nulli bonæ rei vel assequendæ, vel efficiendæ per se idoneum, plurimorum criminum reum, & ad quævis alia perpetranda, plus quàm dici possit, suo ingenio proclivem, quàm nihil DEO necessarium, tam semper, & ubique illius auxilio indigentem, perfectæque idcirco subjectionis, atque obedientiæ ipsi debitorem: tanquam Domino, qui licet nunc per inauditam quamdam benignitatem in filii, atque amici loco se habeat; nihil dubitabit tamen, si legitimum ipse obsequium fors exuat, & familiari secum usu ad peccandi abutatur licentiam; ex suorum albo eum confestim eradere, pro inimico, & perduelli odisse, æternisque insuper suppliciis, nisi tempestivè resipiscat, afficere. Neque contentus sit, omnia hæc cognita habere, atque inter conversionis, suæ initia pluries perpendisse: sed curet præterea, identidem animo retractare, quique hujusmodi notionibus congruunt, profundissimæ erga DEUM submissionis, & reverentiæ sensus concipere. Ità tamen, ut post pia id genus necessariæ humilitatis exercitia ad amicam, atque

hi-

hilarem cum DEO consuetudinem redeat : & hac quidem, quasi cibatu ad quotidianam animi refectionem ; illis verò ceu pharmacis ad extraordinarias opportunitates utatur.

CAPUT X.

Ad prædictam cum DEO agendi rationem opus esse, ut genuina de illo species in mente formetur, nonnullis indè phantasiis, & commentis exclusis, quàm à propria illius benignitate abhorrentibus, tam nostri erga illum amoris suavitati contrariis.

Iure queritur Clemens Alexandrinus (*L. 7. Strom. c. 2.*) non satis esse hominibus, si DEUM imaginentur, & pingant, quales ipsi sunt, nigrum putà Æthiopes, & Thraces cæruleum; sed progredi ulterius, ad mores quoque ipsi tribuendos, affectusque, & instinctus hominum proprios. Perinde quasi verum, germanumque Conditoris sui exemplar homo esset, nec potius argui è contrario deberet, talis est nostra, ergo longè alia DEI ratio, & natura. Ex hac porrò absurda consue-